

Моєму дорогому другу Гоммі-Беру¹

Розділ I

Щоденник Джонатана Гаркера (ведеться у стенографії)

*3 травня. Бистриця*². Виїхав із Мюнхена 1 травня о 20:35, прибув до Відня рано вранці; мав би прибути о 6:46, але потяг запізнився на годину. Будапешт здався мені чудовим містом, принаймні наскільки я можу судити — лише краєм ока я побачив його з потяга і зовсім трохи прогулявся вулицями. Я боявся далеко відходити від вокзалу, адже ми прибули пізно, а вирушати мали настільки близько до розкладу, як би нам це вдалося. У мене склалося враження, ніби тут завершується Захід і починається Схід; у найзахіднішому із розкішних мостів через Дунай, що благородно розливається тут широкою й глибокою рікою, відчутно стиль часів турецького панування.

Ми виїхали вчасно і вже затемна приїхали до Клаузенбурга³. Тут я зупинився на ніч у готелі “Рояль”. Повечеряв курчам із заправкою з червоного перцю, дуже смачним, та після нього захотілося пити. (Прим.: взяти рецепт для Міни.) На моє запитання офіціант розповів, що воно на-

---

¹ Дитяче прізвисько сера Голла Кейна, близького друга Брема Стокера. (Тут і далі — прим. пер.)

² Бистриця — місто у північній частині Румунії, розташоване на Трансильванському плато.

³ Клаузенбург — стара німецька назва часів Австро-Угорської імперії міста Клуж-Напока на півночі Румунії, адміністративного центра території Клуж.

зивається “паприка хендль”¹ і що, оскільки це національна страва, я зможу скуштувати його по всіх Карпатах. Виявилось, що моє, хай і жалюгідне, знання німецької стало мені тут у нагоді; справді, не знаю, як я без нього обійшовся б.

Маючи трохи вільного часу в Лондоні, я відвідав Британський музей і зробив у бібліотеці невелике дослідження книг і мап, присвячених Трансильванії. Мені спало на думку, що не завадить наперед дізнатися про певну країну, якщо на мене чекає спілкування з її вельможею. Я виявив, що місцевість, яку він назвав, розташована на крайньому сході країни, прямо на кордоні трьох областей — Трансильванії, Молдавії та Буковини, у серці Карпатських гір. Це один із найменш заселених і найменш вивчених куточків Європи. Я не зміг відшукати жодної мапи чи книги, у яких було б вказане точне місцерозташування замку Дракули, адже поки що не існує мап цієї країни, які дорівняли б до наших мап від “Ordnance Survey”². Але я виявив, що Бистриця, поштове містечко, про яке згадував граф Дракула, є досить відомою місциною. Я вставлю сюди дещо з моїх нотаток, адже вони допоможуть освіжити пам’ять, коли я розповідатиму про свої подорожі Міні.

Трансильванію населяють чотири різних народи: сакси на півдні, та змішані з ними валахи, нащадки даків³;

---

¹ Швидше за все, йдеться про угорську страву, більш відому під назвою “курячий паприкаш”, що виготовляється з курятини, солодкої паприки та сала (лярду).

² Британське державне картографічне управління, засноване у XVIII ст., що складає і видає географічні мапи острова Великої Британії.

³ *Даки* — відгалуження фракійців, народу, що населяли Балканський півострів. Близькі до гетів (грецький історик Геродот навіть називав їх гетами, тоді як румуни вважали обидва народи даками).

мадяри на заході та секеї¹ на сході й півночі. Я прямую до секеїв, які називають себе нащадками Аттіли та гунів. Це справді можливо, адже коли мадяри завоювали ці краї в одинадцятому столітті, гунни вже проживали тут. Я читав, що всі можливі забобони у світі зібрано в підкові Карпатських гір, наче тут розташований епіцентр якогось виру уяви. Якщо так, то моя поїздка може виявитися дуже цікавою. (*Прим.*: розпитати про це графа.)

Хоча в мене було досить зручне ліжко, спав я погано, бо бачив усілякі моторошні сни. Під моїм вікном усю ніч вив собака, і, може, причина саме в цьому, або ж у паприці, бо я випив цілу карафку води і все ще хотів пити. Заснув я ближче до ранку, але мене розбудив неспинний грюкіт у двері, тож, гадаю, тоді я спав уже міцно. На сніданок я знову їв паприку, та ще таку собі кашу з кукурудзяної крупи, яку називають “мамаліга”, і фарширований баклажан — відмінну страву під назвою “імплетата”. (*Прим.*: взяти і цей рецепт.) Я мусив снідати поспіхом, адже мій потяг відбував за кілька хвилин до восьмої, чи, швидше, мав би відбуватися, бо після того, як я прибіг на станцію о 7:30, то просидів у вагоні ще понад годину, перш ніж ми рушили. Здається, що далі прямуєш на схід, то менш точними стають потяги. Як же вони тоді мають ходити в Китаї?

Цілий день ми повільно посувалися краями, сповненими всілякої краси. Іноді ми проїжджали повз містечка чи замки на вершинах крутих пагорбів, подібні до намальованих у старих молитовниках; іноді рухалися вздовж річок і струмків, які, судячи з широких кам'янистих країв, спричиняли чималі повені. Потрібна велика кількість води й сильна течія, аби вичистити береги догола. На

---

¹ *Секеї* — одна з субетнічних груп, які складають угорську національну меншину на території сучасної Румунії; у східній частині Трансильванії створено автономну область в межах історичних місць проживання секеїв, так званий Секейський край.

кожній станції були люди, іноді цілі юрми, у найрізноманітнішому вбранні. Деякі виглядали точно так само, як селяни, яких я бачив удома чи коли відвідував проїздом Францію й Німеччину, — у коротких куртках, круглих капелюхах і штанах ручного пошиву; але були й дуже видовищні. Жінки були гарненькі, якщо не наблизитися надто близько, але досить огрядні й неповороткі. Усі вони були одягнуті у великі білі сорочки різних видів, і більшість мала великі паски, з яких звисали численні стрічки, наче у балерин, проте під цими пасками, звісно, були прості спідниці. Найдивнішими були словаки, які здавалися екзотичнішими за решту з їхніми великими пастушими капелюхами, широкими, мішкватими шароварами брудно-білого кольору, білими лляними сорочками й величезними важкими шкіряними поясами, шириною майже з фут¹, усіяними мідними заклепками. Вони були взуті у високі чоботи з заправленими в них шароварами і мали довге чорне волосся й широкі чорні вуса. Вони і справді дуже видовищні, але приємними не виглядають. У театрі їм одразу ж дали б ролі членів якоїсь стародавньої банди східних розбійників. Втім, мені сказали, що вони цілком безневинні і їм дещо бракує природної самовпевненості.

Сутінки вже переходили в ніч, коли ми прибули до Бистриці — дуже цікавого старовинного містечка. Розташоване практично на кордоні — бо перевал Борго² веде вже до Буковини — містечко має неймовірно бурхливу історію і скрізь помітно її явні сліди. П'ятдесят років тому тут сталася низка великих пожеж, п'ять із яких знищили Бистрицю вщент. На початку сімнадцятого століття містеч-

---

¹ 1 фут = 30,48 см.

² Нині відомий як перевал Тіхуца, що з'єднує Бистрицю (Трансильванія) з Вагра-Дорней (Буковина). Борго — угорська назва перевалу, але саме її використовує Брем Стокер, очевидно, знайшовши її на сучасній йому мапі.

ко пережило тритижневу облогу і мало 13 тисяч загиблих — як через військові втрати, так і через супутні голод і хвороби.

Граф Дракула скерував мене до готелю “Золота корона”, який виявився, на моє превелике задоволення, дуже старомодним, бо я, звичайно, хотів якомога більше побачити особливостей життя в цій країні. На мене, очевидно, чекали, адже коли я наблизився до дверей, то зіткнувся з доброзичливою на вигляд літньою жінкою у звичайному селянському вбранні — біла спідня сорочка з довгим подвійним фартухом, спереду і ззаду, з кольорової вовни, затягнутим дуже туго, майже до непристойності. Коли я підійшов ближче, вона вклонилась і сказала: “Гер¹ англієць?”. “Так, — сказав я, — Джонатан Гаркер”. Вона посміхнулась і мовила щось до літнього чоловіка в білій сорочці, який стояв за нею. Він пішов, але одразу ж повернувся з листом:

“Мій друже! Ласкаво прошу до Карпат. Я з нетерпінням очікую на вас. Доброї вам ночі. Завтра о третій виїжджає диліжанс на Буковину; у ньому для вас замовлено місце. На перевалі Борго на вас чекатиме моя коляска, що відвезе вас до мене. Я сподіваюся, що ваша поїздка з Лондона була приємною і вам сподобається у моєму прекрасному краї.

Ваш друг,

Дракула”

У травня. Я дізнався, що власник готелю отримав від графа листа із вказівками забронювати для мене найкраще місце в диліжансі; але коли я почав розпитувати його про деталі, він став якимсь мовчазним і вдав, ніби не розуміє моєї німецької. Це була неправда, адже до того він

---

¹ Гер (нім. Herr) — традиційне звертання до чоловіка німецькою мовою.

прекрасно все розумів; принаймні, він дуже точно відповідав на мої запитання. Вони з дружиною, літньою пані, яка мене зустріла, злякано презирнулися. Хазяїн промимрив, що в листі були гроші, а більше він нічого не знає. Коли я запитав, чи знає він графа Дракулу і чи може розповісти щось про його замок, вони обоє перехрестилися і, мовивши, що нічогосінько про це не знають, відмовилися говорити далі. Уже підходив час виїзду, тож я не мав нагоди спитати когось іншого, але виглядало все це дуже загадково й зовсім не обнадіювало мене.

Прямо перед моїм від'їздом літня пані піднялася до мене в кімнату і дуже істерично заговорила:

— Невже ви мусите їхати? О! Юний гер, невже ви мусите їхати?

Вона була настільки схвильована, що, здавалося, забула навіть ті німецькі слова, які знала, і додавала до того ще й якоїсь іншої мови, якої я взагалі не розумів. Я зміг з'ясувати щось лише розпитуючи. Коли я сказав їй, що вже мушу їхати і що мене найняли у важливій справі, вона знову спитала:

— Ви знаєте, який сьогодні день?

Я відповів, що сьогодні четверте травня. Вона похитала головою і повторила:

— О, так! Це я знаю! Це я знаю, але чи знаєте ви, який сьогодні день? — коли я сказав, що не розумію її, вона повела далі: — Сьогодні переддень дня Святого Георгія. Чи знаєте ви, що сьогодні вночі, коли годинник проб'є північ, усе зло, що є на світі, отримає необмежену владу? Чи знаєте ви, що робите і куди їдете?

Вона була так явно стривожена, що я спробував заспокоїти її, але марно. Зрештою вона стала на коліна й почала благати мене не їхати чи принаймні почекати день або два. Це все було безглуздо, але мені стало не по собі. Втім, я мусив виконувати свої обов'язки і не міг дозволи-

ти, щоб цьому щось завадило. Тому я спробував підняти її і сказав якомога серйозніше, що я їй вдячний, але мої справи невідкладні, тож я мушу їхати. Тоді вона підвелася, витерла очі і, знявши з шиї хрестик, запропонувала його мені. Я не знав, що робити, адже мене, як англіканця, вчили сприймати такі речі як ідолопоклонництво, а все ж здавалося страшенно нечемним відмовляти літній пані з такими добрими намірами і в такому стані. Певно, вона помітила на моєму обличчі сумнів, бо одягла чотки з розп'яттям мені на шию і сказала: “Заради вашої матері”, — а тоді вийшла з кімнати. Цю частину щоденника я пишу, чекаючи на диліжанс, який, звісно ж, запізнюється; і хрестик досі висить у мене на шиї. Не знаю, чи справа у страху літньої пані, чи в численних моторошних традиціях цих країв, чи ж у цьому розп'ятті, але на душі в мене далеко не так спокійно, як зазвичай. Якщо цій книжці судилося коли-небудь потрапити до рук Міни раніше за мене, нехай вона передасть їй мої вітання. А ось і диліжанс!

5 травня. Замок. Минув сірий світанок, і сонце вже стоїть високо над далеким обрієм, що виглядає якимось зазубреним — чи то через дерева, чи то через гори, бо на такій віддалі велике й мале плутається. Спати мені не хочеться, а оскільки на мене чекатимуть, хоч коли б я прокинувся, я, природно, пишу, доки не здолає сон. Я маю записати багато дивних речей, і щоб той, хто це прочитає, не подумав, наче я добре пообідав перед від'їздом з Бистриці, я точно опишу свій обід. Їв я те, що тут називають “злодійський біфштекс” — шматочки бекону, цибулі та яловичини, приправлені червоним перцем, нанизані на палички й запечені на вогні, по-простому, наче лондонська конина! Мені подали вино “Золотий Медіаш”, яке дещо дивно, хоч і приємно, щипає за язик. Я випив лише кілька склянок, і нічого більше.

Коли я сів у диліжанс, візника не було на місці — і я побачив, що він розмовляє з господинею. Очевидно, мова

йшла про мене, бо час від часу вони позирали в мій бік, і дехто з тих, хто сидів на лавці біля дверей — цю лавку називають “пліткаркою”, — підійшли ближче й почали слухати, а тоді перевели погляди, переважно жалісливі, на мене. Я чув, як вони повторювали якісь слова, дивні слова, бо в юрбі було намішано багато різних національностей; тож я тихенько дістав із сумки багатомовний словник і пошукав. Мушу сказати, результат пошуків мене не звеселив, бо серед тих слів були “Ordog” — диявол, “pokol” — пекло, “stregoica” — відьма, “vrolok” і “vlkoslak” — обидва значать одне й те саме, перше слово словацьке, а інше сербське, щось на кшталт перевертня чи вампіра¹. (Прим.: треба спитати графа про ці забобони.)

Коли ми рушили, юрба коло дверей готелю вже помітно збільшилася, хтось уже почав хреститися і вказувати на мене двома пальцями. Не без труднощів я упрохав свого сусіда-подорожнього пояснити мені, що це означає. Спочатку він не хотів про це говорити, але дізнавшись, що я англієць, розповів, що це своєрідний оберіг від злих сил. Мені це не дуже сподобалося, адже я саме вирушав у невідоме місце до незнайомої людини, але всі вони здавалися такими добрими, жалісливими і співчутливими, що я не міг не зворушитися. Ніколи не забуду картини, які постали переді мною, коли я кинув останній погляд на подвір'я готелю й пістрявий натовп на ньому: вони стояли, хрестячись, у широкій арці, а позаду них шелестіло густе листя олеандрів та апельсинових дерев у зелених бочках, скупчених посеред двору. Тоді наш візник у широких по-

¹ Не всі слова Стокер подає коректно. Перші два — угорською мовою, написані й перекладені правильно. Слово “stregoica” — це перекручене в написанні румунське слово “strigoaica”, жіночий рід від “strigoi”, тобто “вампір”; проте варто зазначити, що в часи Стокера це слово швидше розумілося як “відьма”. Останні два слова також перекручені, але в них можна впізнати слов'янського “вовкулаку”, який перекочував у румунське “vârcolas”, що означає певного злого духа, відповідального за сонячні й місячні затемнення.

лотняних шароварах, за якими не було видно усієї передньої стінки ящика, на якому він сидів, — їх називають “готца”¹ — ляснув довгим батоном чотирьох невеличких коней, запряжених однією шерогою, і ми рушили.

Скоро я геть забув про ті моторошні страхи завдяки красі пейзажу, який ми проїздили, хоча якби я знав мову, чи швидше мови, якими спілкувалися мої супутники, я, мабуть, не зміг би так легко їх відкинути. Перед нами лежав зелений схил, порослий лісами, де-не-де вигулькували круті пагорби, увінчані групкою дерев чи фермерськими будиночками, білі фронти яких виднілися з дороги. Усюди дивовижно цвіли фруктові дерева — яблуні, сливи, груші, вишні; і коли ми проїжджали близько, видно було зелену, всіяну опалими пелюстками траву під ними. Посеред цих зелених схилів, які тут називають “Міттелленд”², бігла дорога, вигинаючись і гублячись серед трави чи ховаючись за розкиданими кінчиками соснового лісу, що збігали там-сям з пагорбів, наче язички полум’я. Дорога була нерівна, але ми мов летіли нею з гарячковою поспішністю. Я тоді не розумів, до чого був цей поспіх, та візник, очевидно, намірився не втрачати ні хвилини, доки не досягне перевалу Борго. Мені сказали, що влітку ця дорога зазвичай відмінна, але її ще не полагодили після зимових снігів. Цим вона відрізняється від інших доріг у Карпатах, які за старою традицією не мають бути в надто добромому стані. Раніше господарі³ навмисне не лагодили їх, аби турки не подумали, що вони збираються привести

¹ *Готца* — невідомо, звідки Стокер узяв це слово. Можливо, йдеться про румунське “gaci”, що дійсно означає “широкі селянські штани”.

² *Mittel Land* (з німецької — “серединна земля”); можливо, мається на увазі нім. *mittelland* — “плато”, “платогір’я”.

³ *Господар* — титул правителя, що використовувався молдовськими, волоськими й галицькими правителями у XV—XIX століттях.

ворожі війська і таким чином розв'язати війну, загроза якої завжди висіла над ними.

За соковитими зеленими схилами Міттел ленд лежали могутні гребні лісів, а за ними — величні кручі Карпат. Вони височіли праворуч і ліворуч від нас, а пообіднє сонце проливало на них свої промені й видобувало всі розкішні кольори цього прекрасного хребта: темно-синій і пурпуровий у тінях вершин; зелений і коричневий — там, де були каміння й трава, — і нескінченна перспектива зазубрених скель та гострих піків, які й самі губилися на віддалі, де велично здіймалися засніжені верхівки. Де-не-де у горах проглядалися глибокі ущелини, у яких у світлі призахідного сонця можна було вгледіти білий зблиск водоспаду. Один із моїх супутників аж торкнувся моєї руки, коли ми, петляючи серпантинном, обігнули підніжжя пагорба і перед нами постала височенна, вкрита снігом верхівка гори, яка, здавалося, здіймалася прямо перед нами:

— Дивіться! Істен шек! — “Божий престол!” — і він побожно перехрестився.

Поки ми кружляли своїм нескінченим шляхом, а сонце сідало за нашими спинами все нижче й нижче, все довкола почали обвивати вечірні сутінки. Це підкреслювалося тим, що засніжена вершина гори все ще відбивала промені призахідного сонця і неначе сяяла м'яким прохолодним рожевим світлом. Подекуди ми проїжджали повз чехів і словаків, усіх у барвистому вбранні, але я помітив, що багато з них, на жаль, страждали на зоб. Обабіч дороги стояло багато хрестів, і коли ми минали їх, мої супутники хрестилися. Де-не-де я бачив селянина чи селянку на колінах перед розп'яттям, які навіть не озиралися на нас; здавалося, наче у цьому відданому зреченні вони не бачили й не чули нічого з навколишнього світу. Я побачив багато нового для себе: наприклад, копиці сіна

Зміст

Розділ I.....	3
Розділ II.....	20
Розділ III.....	36
Розділ IV.....	53
Розділ V.....	70
Розділ VI.....	81
Розділ VII.....	97
Розділ VIII.....	114
Розділ IX.....	132
Розділ X.....	149
Розділ XI.....	167
Розділ XII.....	183
Розділ XIII.....	204
Розділ XIV.....	224
Розділ XV.....	243
Розділ XVI.....	260
Розділ XVII.....	274
Розділ XVIII.....	291
Розділ XIX.....	311
Розділ XX.....	327

Розділ XXI.....	345
Розділ XXII.....	363
Розділ XXIII.....	379
Розділ XXIV.....	396
Розділ XXV.....	414
Розділ XXVI.....	432
Розділ XXVII.....	454
Примітка.....	475